

Inspirationsmateriale til undervisning

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

42919

Udviklet af:
Else Najbjerg
VIA University College
en@viauc.dk

Helle Eliassen
VIA University College
hte@viauc.dk

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

1. Uddannelsesmålets sammenhæng til FKB

Uddannelsen har FKB ”2629 Pædagogisk arbejde med børn og unge” som Moder-FKB.

FKB'en kan findes på www.uddannelsesadministration.dk

Arbejdsfunktioner

Bekendtgørelse om krav til indholdet af mål- og indholdsbeskrivelser for skolefritidsordninger trådte i kraft med virkning fra 1. august 2009. Det betyder, at personalet i SFO skal forholde sig til og arbejde med opstillede mål. Personalet skal planlægge indsatsområder med afsæt i de opstillede mål, samt omsætte disse til konkret pædagogisk praksis for og med børn i hverdagen.

Uddannelsen er relevant for udvikling af kompetencer inden for det pædagogiske arbejde med børn og unge, hvor medarbejderne skal kunne medvirke til at omsætte opstillede mål til konkret pædagogisk praksis samt arbejde systematisk ud fra overordnede principper for målfølgning og fagligt kunne begrunde den valgte pædagogiske praksis.

Deltagerforudsætninger

Uddannelsen henvender sig til pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter samt undervisningsassistenter. Gerne med erfaring med arbejdet i SFO - eksempelvis deltagelse i uddannelsen ”44887 Pædagogisk arbejde i skolefritidsordninger” eller kompetencer svarende dertil - men det er ingen forudsætning.

Uddannelsen kan med fordel kombineres med andre uddannelser. Dels fordi arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser er knyttet til det grundlæggende pædagogiske arbejde i SFO'en, og dels fordi flere af indsatsområderne, som er indeholdt i mål- og indholdsbeskrivelserne kan relateres til eksisterende AMU-uddannelser.

Relevante uddannelser at kombinere med er eksempelvis:

44887 Pædagogisk arbejde i skolefritidsordninger
44431 Planlægning af pædagogiske aktiviteter
40142 Dokumentation og evaluering af pæd./sosuarbejde

40962 Arbejdet med bevægelse, idræt og kropsbevidsthed
40736 Arbejdet med udsatte og sårbare børn og unge
45061 Forebyggelse og sundhedsfremme

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

2. Ideer til tilrettelæggelse

Uddannelsen varer 2 dage. Det er muligt at lave split i fx 4 halve dage (moduler), hvor temaerne dækkes med hovedvægt på tema 3.

Det anbefales at tage afsæt i deltageres egne praksiserfaringer, og at deltagerne arbejder med egne eksempler og inddrager de modeller og metoder, der i forvejen benyttes hvor de kommer fra. Underviseren bør inden kursusstart undersøge, hvorfra deltagerne kommer og skaffe sig viden om hvilke overordnede principper for målopfølgning, der benyttes i disse områder.

Vi har tilrettelagt materialet, så det lægger op til en vekselvirkning mellem oplæg, diskussion og refleksion, tilrettelagt som holdundervisning, gruppeopgaver og studieaktivitet i forskellige læringsarenaer.

Underviseren skal være opmærksom på, at der i gruppen af medhjælpere og uuddannede kan være deltagere, hvor stave- og læseproblemer kan være udtalte.

Bemærk: På et todages uddannelsesforløb er det ikke muligt at gå i dybden med alle aspekter og metoder. Tanken er at give deltagerne et første overblik over, hvad mål og indholdsbeskrivelser er, og hvordan man kan arbejde med og ud fra dem. Til yderligere fordybelse i delaspekter som f.eks. dokumentation eller fordybelse i arbejdet med enkelte indsatsområder f.eks. idræt og bevægelse eller indsatsen for udsatte og sårbare børn, må der henvises til – eller kombineres med - andre AMU uddannelser (jf. eksempelvis ovenstående liste).

3. Temaer

Tema 1: Mål og indholdsbeskrivelser i SFO – hvorfor og hvordan?

Tema 2: Organisering og samarbejdsflader

Tema 3: Faglige indsatser og arbejdet med mål

Temaoversigt

Tema 1: Mål og indholdsbeskrivelser i SFO – hvorfor og hvordan?

SFO pædagogik i perspektiv – før – nu – i fremtiden

I Danmark har SFO kun ca 20 år på bagen. SFO opstod som reel mulighed med en ny folkeskole lov, vedtaget i 1984, hvor ”Folkeskolen kan endvidere tilbyde børnene mulighed for leg og beskæftigelse uden for skoletiden” (lov nr 287). Der var i denne lov ikke nogen form for anvisninger for eller krav til det pædagogiske arbejde udover tilbudet om leg og beskæftigelse, som skulle foregå på en forsvarlig måde under ledelse/opsyn af et kvalificeret personale.

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

Gennem de seneste 10 år er det sket et målrettet arbejde frem mod at dokumentere, kvalificere og evaluere på de faglige indsatser, som er rettet mod børn.

Siden 1. august 2004 har alle dagtilbud skulle udarbejde pædagogiske læreplaner. Disse lærerplaner handler om at sikre bredden i børns kompetenceudvikling. Loven vil sikre, at alle barnets potentialer og kompetencer understøttes. Ligeledes, siden 2003, er der i folkeskolen arbejdet med trin mål og fælles mål for at styrke fagligheden i folkeskolen. Det er i denne sammenhæng man skal se bekendtgørelsen om mål og indholdsbeskrivelser i SFO, som trådte i kraft august 2009.

Hensigten med bekendtgørelsen

Hensigten med bekendtgørelsen om mål- og indholdsbeskrivelser er at give borgerne mulighed for at få indblik i den enkelte kommunes prioriteringer og serviceniveau i forhold til skolefritidsordningerne. Ligeledes er formålet at fremme, at SFOen inddrages i opfyldelsen af folkeskolens mål. I flg. bekendtgørelsen er det kommunalbestyrelsen, der skal fastsætte og offentliggøre mål og indholdsbeskrivelser for de enkelte skoler. Mål og indholdsbeskrivelserne skal – udover at angive hvilke skolefritidsordninger der er i kommunen og hvilke klassetrin den enkelte SFO omfatter – angive hvordan den enkelte SFO medvirker til udmøntningen af kommunens sammenhængende børnepolitik. Overordnet set er det altså ikke personalets opgave at formulere mål og indholdsbeskrivelser, denne opgave ligger hos kommunal – og skolebestyrelsen.

Af mål og indholdsbeskrivelserne skal der fremgå mål for samspillet mellem SFOens pædagogiske aktiviteter, skolens undervisning og samarbejdet mellem skole og hjem.

Det skal fremgå hvordan og i hvilket omfang SFOen:

- 1) tilbyder lektiestøtte
- 2) gør en målrettet indsats i forhold til støtte eller udfordringer til børn med særlige behov, forudsætninger mv
- 3) inddrager krop, bevægelse og sundhed i hverdagen, og i hvilket omfang det sker i samarbejde med idrætsforeninger eller lign.

Det skal endvidere fremgå hvilke overvejelser der gøres om balancen mellem voksenorganiserede aktiviteter og børnenes egne, selvvalgte aktiviteter, for at sikre børnenes medindflydelse på deres hverdag i SFO'en.

Det skal også fremgå hvordan sammenhængen for det enkelte barn sikres ved overgangen mellem dagtilbud og SFO/skole, og hvordan de pædagogiske lærerplaner føres med indtil skoleårets begyndelse.

Alle kommuner har de overordnede politikker fx. sundhedspolitik, børn og ungepolitik liggende på deres hjemmesider. Se fx <http://www.e-pages.dk/aalborgkommune/274/>.

Alle skoler og SFO skal løbende offentliggøre deres mål og indholdsbeskrivelser. Mål og indholdsbeskrivelser skal opfattes som dynamiske og foranderlige, der er derfor heller ikke specifikke krav om hvordan disse mål og indholdsbeskrivelser skal se ud. Der er der mange

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

forskellige ”udgaver” at finde på nettet. Se fx:

<http://www.alkestrupskolen.dk/Infoweb/Designskabelon8/Rammeside.asp?Action=&Side=&Klasse=&Id=&Startside=&ForumID=>

http://housfo.dk/?page_id=273

Vi vil herunder – i skematisk oversigtsform - vise, hvilken overordnet sammenhæng mål- og indholdsbeskrivelser i SFO skal ses i, både i forhold til overgangen fra dagtilbud til SFO og i samspillet med skolen:

Pædagogiske læreplaner i daginstitutioner	Børnehaveklassens obligatoriske temaer	Krav til mål og indhold i SFO	Den første fagopdelte undervisning i skolen
Personlige, alsidige kompetencer	Samvær og samarbejde	Tilbud om lektiestøtte	Dansk
Sociale kompetencer	Sociale færdigheder	Målrettede indsatser til børn med særlige behov	Kristendom
Sprog	Sprog og udtryksformer	Koordinering af forældre-samarbejde	
Krop og bevægelse	Bevægelse og motorik	Idræt og bevægelse i hverdagen, herunder samarbejde med idrætsforeninger	Idræt
Natur og naturfænomener	Naturen og naturfaglige fænomener	Udmøntning af kommunens sammenhængende børnepolitik	Natur og teknik
Kulturelle udtryksformer og værdier	Det praktisk-musiske	Sammenhæng mellem daginstitution og SFO	Billedkunst Musik

Kilder:

Lov om ændring af lov om social service(Pædagogiske læreplaner i dagtilbud til børn)
 Bekendtgørelse om undervisning i børnehaveklassen
 Bekendtgørelse om krav til indholdet af mål- og indholdsbeskrivelser for skolefritidsordninger
 Bekendtgørelse af lov om folkeskolen

Mål- og indholdsbeskrivelserne er dynamiske og dokumenterne kan ændres, efterhånden som SFO'ens praksis udvikles. Dette sker hele tiden i samspil med andre aktører, og der må nødvendigvis arbejdes tæt sammen, dels i personalegruppen, dels ”ud af huset” sammen andre

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

personalegrupper og forældre.

Derfor er det vigtigt for den enkelte medarbejder at kunne forstå og indgå faglige diskussioner og samtaler om hvilke **pædagogiske grundsyn**, der skal danne grundlaget for samarbejdet.

Det betyder, at det er personalets daglige praksis, der er i centrum; det er gennem udviklingen af praksis, at målene kommer til syne. De faglige diskussioner og samtaler, der foregår i hverdagen, sætter standarden for praksis. De faglige diskussioner tager dels afsæt i den enkelte medarbejders og den samlede personalegruppes erfarede viden og habitus samt af div. pædagogiske teorier, som kan præget af værdier og politikker i samfundet generelt og i den enkelte kommune.

Den enkelte medarbejder er derfor i høj grad med til at synliggøre målene og bestemme den konkrete udformning af disse, samt være parat til at forandre på udformningen, hvis den enkelte indsats ikke virker efter hensigten og de ønskede mål ikke opnås. Den enkelte medarbejder skal derfor hele tiden kunne argumentere fagligt for sit arbejde. Umiddelbart er pædagogisk praksis mere omfattende end pædagogisk viden og grundsyn, men praksis kan ikke udføres uden prægning af grundsynet og en teoretisk-praktisk erfaring. Dette kan illustreres således:

Tilsammen illustrerer de tre niveauer grundlaget for planlægning, gennemførelse og evaluering af det pædagogiske arbejde og den enkelte indsats. De tre niveauer er indbyrdes forbundne og afhængige af hinanden. (Lillemyr 2005)

Prøv fx at diskutere hvilket grundsyn og hvilket belæg der ligger bag følgende daglige udtalelser: "Man må ikke løbe herinde!" – eller: "Her i huset rydder man op efter sig selv" – eller: "Alle børn skal være ude ½ time hver dag"

Tema 2. Organisering og samarbejdsflader

Der er mange mennesker involveret i børns hverdagsliv i og omkring skolestarten. Og hvem gør hvad i denne sammenhæng? Den enkelte pædagogiske medarbejder er en del af et større hele og må være bevidst om hvor og hvordan vedkommende befinder sig. Hvem skal man samarbejde om hvad og hvornår? Hvor og hos hvem ligger beslutningskompetencerne? Den enkelte medarbejder er en del af samarbejde om udvikling af mål og indhold i SFO.

Overordnet set er det på ministerielt, kommunalt og skolebestyrelsesniveau at værdigrundlag og politikker vedtages. Men udmøntningen i praksis og de daglige indsatser viser sig i hverdagspædagogikken og den daglige praksis. Der er her den enkelte pædagogiske medarbejder har stor indflydelse. Den enkelte medarbejder er ansvarlig for at opstille rum og rammer for

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

diverse indsatser, den enkelte medarbejder skal kunne arbejde med sig selv og sin egen rolle i overensstemmelse med de pædagogiske målsætninger.

Det konkrete krav til personalet i SFO med hensyn til arbejdet med indholdet i mål og indholdsbeskrivelserne kan sættes på denne korte formel:

- SFO'ens personale skal kunne omsætte kommunens og skolens politikker til daglig pædagogisk praksis

SFO personale skal således forholde sig til det **at være en del af et større hele**, og må derfor bruge noget tid på at finde frem til relevante dele af kommunale politikker og have viden om de kerneværdier, der vægtes i den enkelte kommune og/eller den enkelte institution.

At kunne arbejde systematisk ud fra overordnede principper for målopfølgning og fagligt at kunne begrunde den valgte pædagogiske praksis er derfor et must for den enkelte pædagogiske medarbejder i SFO.

Eksempel på opgave

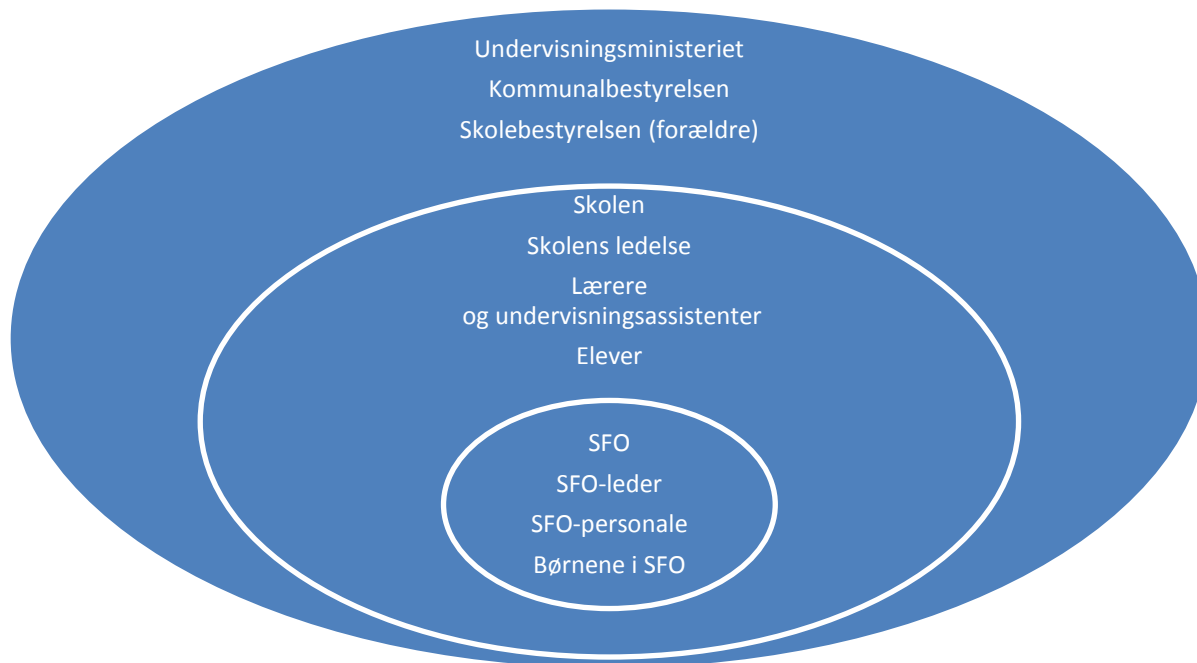
Prøv nu – med udgangspunkt i bekendtgørelsens tekst – at sætte beslutninger og handlinger ind i de følgende diagrammer:

- 1) hvem beslutter hvilke mål der skal arbejdes efter i SFO?
- 2) hvem beslutter hvilke indsatsområder der skal prioriteres?
- 3) hvem beslutter hvad der skal ske i løbet af året? – i løbet af en uge? – i løbet af en dag?
- 4) hvem bestemmer hvordan dagligdagen foregår?
- 5) hvem bestemmer hvilke aktiviteter der skal ske i løbet af året? – i løbet af en uge? – i løbet af en dag?
- 6) hvem bestemmer hvordan SFOen er indrettet? – inde? – ude?
- 7) hvem bestemmer hvilke legesager, redskaber, mv der må bruges i SFO? – der skal indkøbes til SFO?
- 8) hvordan ser du sammenhængen mellem det der bliver besluttet og det der sker i hverdagen?

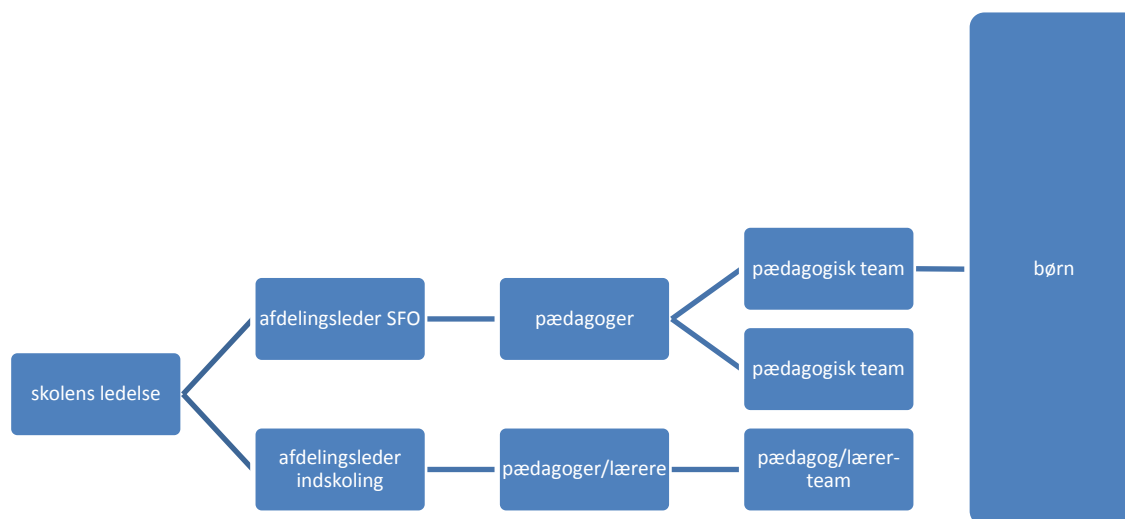
Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

Ekstern organisationsstruktur

Intern organisationsstruktur

Mål- og indholdsbeskrivelserne skal supplere den samlede indsats i dagtilbud, børnehaveklasse, indskoling og SFO, som skal sikre at børnene får en **god start** på skolelivet. Derfor er den faglige argumentation for mål og indsatsområder funderet i den fælles refleksion over pædagogisk grundsyn (Lillemyr, 2005) og hvordan grundsynet ses i praksis, lige fra indretningen af de fysiske rum, til måden den enkelte medarbejder er til stede på og hvordan man henvender sig til hinanden.

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

Med afsæt i det pædagogiske grundsyn har alle aktører, daginstitutionerne, skolen, forældrene og SFO personalet ansvar for at der er sammenhæng mellem dagtilbud og SFO. Her har den enkelte pædagogiske medarbejder et ansvar for at vælge forskellige metoder, der kan understøtte det enkelte barns oplevelse af sammenhæng. (Antonovsky, 2000)

Helt konkret kan det foregå gennem forskellige **brobygningsmetoder**; fx begynder de store børnehavebørn ofte i SFO allerede før skolestart, og der arbejdes mange steder med 'barnets bog' og andre måder at fortælle livshistorier på.

Se fx: <http://pub.uvm.dk/2009/skolestart/pdf/bilag/GIbil2.pdf>

Tema 3: Faglige indsatser

Som det allerede fremgår, er der en række formelle krav til mål og indholdsbeskrivelser i SFO. Og de overordnede beslutninger ligger uden for SFO personalegruppen. Der hvor den enkelte personalegruppe og den enkelte medarbejder kommer ind i billedet er med implementeringen af de overordnede beslutninger og værdier ind i SFOens hverdagspraksis og aktiviteter. Det bliver i høj grad et spørgsmål om "oversættelsen" fra værdier og mål til konkret handling.

I bekendtgørelsen om krav til mål og indholdsbeskrivelser nævnes der konkrete indsatsområder som skal koordineres i "...samspillet mellem skolefritidsordningens pædagogiske aktiviteter, skolens undervisning og samarbejdet mellem skole og hjem. ... Det skal blandt andet fremgå af mål- og indholdsbeskrivelsen, i hvilket omfang og i givet fald på hvilken måde skolefritidsordningen:

- 1) tilbyder lektiestøtte,
- 2) gør en målrettet indsats i forhold til støtte eller udfordringer til børn med særlige behov, forudsætninger m.v. og
- 3) inddrager krop, bevægelse og sundhed i hverdagen, herunder i hvilket omfang det sker i samarbejde med idrætsforeninger eller lignende.

Det er altså ikke i personalegruppen det skal besluttes og diskuteres om det ovenstående skal gøres. Personalet kan diskutere og beslutte HVAD der konkret skal/kan gøres i dagligdagen for at lave lektiestøtte, krop og bevægelse, eller særlige aktiviteter eller lign. for børn med særlige behov. Personalet skal/kan også diskutere og hvor ofte det skal gøres, og især kan/skal personalegruppen diskutere HVORDAN det kan gøres.

Konkretisering af arbejdet med indsatsområderne og målopfølgning:

Som en del af at skulle kunne bidrage til arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser skal deltagerne præsenteres for nogle overordnede principper for, hvordan man kan arbejde med mål og målopfølgning. Det kan eksempelvis konkretiseres ved at tage afsæt i følgende tilgang til arbejdet med indsatsområderne.

Lav følgende målopfølgning til hvert indsatsområdet og skriv ned, hvad I tænker:

- 1) Hvad vil vi? (mål)
- 2) Hvad gør vi - hvordan kan vi se det? (handling - dokumentation)

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

- 3) Hvad lærte vi - når vi målet? (evaluering)
- 4) Hvad gør vi nu? (opfølgning)

Man kan arbejde med de enkelte indsatsområder ved at drøfte følgende.:

Arbejdet med de tre indsatsområder:

1. Afklare, hvordan deltagerne forstår det enkelte indsatsområde:

- Hvordan forstår vi temaet/indsatsområdet?
- Hvilke færdigheder og kompetencer skal børnene opnå?

2. Hvordan kan det omsættes i praksis, herunder:

- Hvad vil I udfordre børnene med?
- Hvilke oplevelser/opgaver skal de have mulighed for?
- Findes der særligt gode måder at inspirere og motivere børnene til opgaven på?
- Hvordan sikres det, at børnene bliver aktive medskabere af deres egen læring?
- Hvordan vil I støtte børnenes læring?

I arbejdet med indsatsområderne kan også inddrages perspektiver på SFO'en som læringsrum. SFO ses som et særligt læringsrum, der adskiller sig fra skolens læringsrum (SFO skal supplere skolen, ikke forlænge skolen), men også et sted hvor forskellige læringsrum finder sted. Læringsrum der skabes for, med og af børn. Nedenfor er gengivet en oversigtsmodel over læringsrum. Men udgangspunkt heri, kan man tale om hvordan man kan/vil gribe implementeringen af indsatsområderne an, og hvilken indflydelse det har på de metoder man kan vælge.

	Undervisningsdel	SFO del
Grad af indflydelse	Børnene har lav indflydelse på indhold og form	Børnene har høj indflydelse på indhold og form
De voksne har høj indflydelse på indhold og form	Læringsrum I: formelt rum Den voksne går foran barnet – voksenskabt læring	Læringsrum II: uformelt rum Den voksne går ved siden af barnet – voksenstøttet læring
		Læringsrum III: uformel læring Den voksne går ved siden af barnet – organisering af rammer og rum
De voksne har lav indflydelse på indhold og form	Læringsrum V: kaos	Læringsrum IV: uformel læring Den voksne går bagved barnet - børneinitieret læring

Kilde: Susanne Malmborg Harder (2009)

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

Eksempler på overvejelser vedr. lektiestøtte

På baggrund af grundsynet må det pædagogiske personale blive enig om, på hvilken måde elever på hvilke måder der skal tilbydes **lektiestøtte** i SFO. Hvilke metoder vil man benytte sig af? Hvilken rolle skal den voksne indtage? Kan man fx lege med tal og bogstaver?

Eksempler på overvejelser vedr. børn med særlige behov

Det er heller ikke til diskussion, om der skal gøres målrettede indsatser i forhold til **børn med særlige behov**, forudsætninger mv. Her er opgaven først og fremmest at finde ud af hvilke børn, der har særlige behov, og hvad dernæst de særlige behov består i.

”Nogle børn har det rigtig svært – men på en hel anden måde end tidligere” (Broström 2010). I og med betingelser og livsvilkår hele tiden forandrer sig, og dermed også de krav der stilles til at kunne begå og blive livsduelig, er der børn der falder igennem. Primært handler det om monitorering af usikkerhed; at være klar og nysgerrig på verden og møde den med tillid, velvidende tillidsforhold brydes igen og igen, at kunne navigere følelsesmæssigt og socialt uden derved at miste selvværd, selvtillid og tillid til andre kræver sit barn. For det pædagogiske personale er det igen i grundsynet, der skal tages et afsæt for den pædagogiske didaktik og dermed for de målrettede indsatser over for disse børn. De centrale spørgsmål er igen: hvad skal disse børn kunne, hvor er øjenhøjden, hvordan skal vi som de voksne tilrettelægge rum, rammer og aktiviteter, så børnene ikke bliver udstillet eller særbehandlet; hvad er de ”pædagogiske bagdøre” for disse børn, dvs. hvordan ser inklusion og anerkendelse ud – helt konkret.

Eksempler på overvejelser vedr. krop og bevægelse

I forhold til at udvikle en pædagogisk hverdagspraksis, **hvor krop og bevægelse** er en naturlig del, og tænkt og iscensat ud fra et **sundhedsfremmende** perspektiv handler ikke kun om, at vi har en masse idrætsaktiviteter på programmet. Det handler heller ikke om, hvor mange børn vi kan få listet over i den lokale idrætsforening til gymnastik, fodbold eller svømning. Det handler igen om grundsyn. Hvilket syn har vi på kroppen? Er den et hylster, der bare skal fungere og gøre hvad jeg beder den om, eller ER jeg ganske enkelt min krop? Kroppen er min måde at være i verden på; den eneste måde at sanse, opleve og lære verden og andre mennesker at kende? (Herskind 2008).

Vi har efterhånden fået konstrueret en børneverden, der slet ikke understøtter ”det bevægende barn” (Klarlund 2008). Børn er generelt mindre fysisk aktive end for 20 år siden. Når vi som voksne tager udgangspunkt i os selv og vores egen voksenkrop, er det som regel ud fra et mangeligt eller ”kropsdovent” perspektiv. Men det er slet ikke der, børnene er. Vi er derfor nødt til at forholde os intellektuelt til det at skabe rum og rammer til børnekroppe og børns lyst og behov for bevægelse. Vi ved rent intellektuelt, at vi – også børnene – har kroppe skabt til bevægelse, og vi ved det har store konsekvenser når vi ikke bevæger os. Det pædagogiske personale i SFO skal tage udgangspunkt i det bevægende barn og ikke den kropsdovne voksne. Hvordan indretter vi SFO? Er der flere sofaer end sjippetove? Er der fri gulvplads til leg eller dans eller støder man ind i møblerne, der står alt for tæt? Kan møblerne overhovedet flyttes rundt på en nem og funktionel måde? Er lektiecaféen udendørs? Har de voksne tøj på, de kan bevæge sig i? Kan man finde voksne med en colaflaske i baglommen? Er ”hygge” lig med slik eller kage?

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

At se sine pædagogiske indsatser i et sundhedsfremmende perspektiv handler også om hvordan vi ser på børn, der bevæger sig – eller ikke bevæger sig. Ser vi efter det de ikke kan og ikke gør, som vi voksne måske synes de burde, eller ser vi efter deres nysgerrighed og lyst til at opleve og bevæge sig? (Gjesing 2006)

4. Opgaver og undervisningsmaterialer

I gennemgangene af temaerne har vi allerede nævnt forskellige forslag til opgaver og tilrettelæggelse af undervisningen. Vi anbefaler at veksle mellem *oplæg* og *undersøgelser*. Vi vil her give nogle få eksempler på undersøgelser i stikords-form, som man selv kan arbejde videre med.

Tema 2:

Undersøgelse af overgange og sammenhænge. Tag fx afsæt i:

Kufferten: hvad er der i kufferten? Hvad forventer jeg der er i kufferten? Hvad skal jeg/vi lægge i den?

Kanon: hvad skal børnene kunne? Hvilke færdigheder vil vi arbejde med?

Undersøgelse med udgangspunkt i organisationsdiagrammer:

Hvem gør hvad? – Hvad ser jeg som min opgave i denne sammenhæng? Hvad siger andre om min opgave? Hvad siger jeg selv?

Kan organisationsdiagrammerne give svar på rammerne for ”en god start”

Hvis du var skoleleder, hvad skulle der så bidrages med fra alle parter til ”den gode start”? (de faglige bidrag)

Hvor er skole-hjem-samarbejdet i organisationsdiagrammet?

Hvis du var barnet, hvad ville du ønske dine forældre skulle, hvad skulle de voksne i SFO – mere af, mindre af, aldrig, altid..

Tema 3:

Undersøgelse af læringsrum i SFO:

- hvad kan de forskellige læringsrum?
- hvor befinder du dig oftest?
- i hvilket læringsrum kunne du tænke dig at udfordre dig selv?

Undersøgelse af pædagogiske aktiviteter:

fase 1: hvad karakteriserer en pædagogisk aktivitet? (fx på post it lapper)

fase 2: kategorisering af jeres pædagogiske aktiviteter

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

fase 3: hvad gør vi mest af hjemme i vores SFO? / hvad gør jeg selv mest af?

Vi anbefaler i øvrigt at benytte modeller og redskaber fra *Erkmann, M. mfl.*: Kopi og arbejdsmappe til SFO – inspiration til det pædagogiske arbejde (Dafolo 2009).

5. Litteraturliste mv.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=125621>

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=125580>

(se bilag)

<http://www.sm.dk/Temaer/social-omraader/Boern-unge-og-familie/Dagtilbudsomraadet/Dagtilbud/Paedagogiske-laereplaner/Sider/Start.aspx>

<http://www.e-pages.dk/aalborgkommune/274/>

<http://www.alkestrupskolen.dk/Infoweb/Designskabelon8/Rammeside.asp?Action=&Side=&Klasse=&Id=&Startside=&ForumID=>

http://www.housfo.dk/?M%E51_og_Indholdsbeskrivelse

<http://pub.uvm.dk/2009/skolestart/pdf/bilag/Glbil2.pdf>

Ankerstjerne, Trine (red): SFO – og fritidspædagogik – før, nu og i fremtiden (Dafolo, 2010): Samfundsmæssige perspektiver på børns opvækstbetingelser anno 2010 af *Marcelo Ibanez i samtale med Lasse Dencik*
SFO som arena for læring af *Stig Broström*

Harder, S.M. og Petersen, M.H. (red): SFO – en del af skolens virksomhed (Dafolo 2009): Fra fritidshjem til SFO af *Alice Correll Jensen*
Samarbejde om mål og værdier mellem skolens undervisnings- og fritidsdel af *Susanne Malmborg Harder*
Sociale fællesskabers organisering – SFO og samarbejdet med forældre og andre vigtige voksne af *Jørn Nielsen*

Erkmann, M. mfl.: Kopi og arbejdsmappe til SFO – inspiration til det pædagogiske arbejde (Dafolo 2009)

Lillemyr, O.F.: Leg – oplevelser – læring i børnehave og skole (Klim 2006)

Antonovsky, Aron: Helbredelsens mysterium (Hans Reitzels forlag 2000)

Akselsen, K. og Koch, B. (red): Sundhed udvikling og læring (Billesø & Baltzer, 2008): Det bevægende barn af *Bente Klarlund*
Krop, bevægelse og læring af *Mia Herskind*

Gjesing, Gudrun: Kroppens muligheder og kropumulige unger (Kroghs Forlag, 2006)

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

BILAG 1:

Bekendtgørelse om krav til indholdet af mål- og indholdsbeskrivelser for skolefritidsordninger

I medfør af § 40, stk. 4, i lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 1049 af 28. august 2007, som ændret ved lov nr. 369 af 26. maj 2008, fastsættes:

§ 1. Offentliggørelse af mål- og indholdsbeskrivelser for skolefritidsordninger skal give borgerne mulighed for at få indblik i den enkelte kommunes prioriteringer og serviceniveau i forhold til skolefritidsordninger. Formålet med beskrivelserne er desuden at fremme, at skolefritidsordningerne inddrages i opfyldelsen af folkeskolens formål.

§ 2. Kommunalbestyrelsen fastsætter og offentliggør mål- og indholdsbeskrivelse for skolefritidsordninger ved kommunens skoler, jf. § 3, stk. 4, i lov om folkeskolen (folkeskoleloven), herunder for skolefritidsordninger, der med godkendelse efter folkeskolelovens § 55, stk. 1, optager børn allerede fra det fyldte 3. år (udvidede skolefritidsordninger).

§ 3. Mål- og indholdsbeskrivelsen skal angive, hvilke skolefritidsordninger der er i kommunen, og hvilke klassetrin samt eventuelt tillige alderstrin den enkelte skolefritidsordning omfatter.

§ 4. Mål- og indholdsbeskrivelsen skal angive, hvordan skolefritidsordningerne skal medvirke til udmøntningen af kommunens sammenhængende børnepolitik, jf. servicelovens § 19, stk. 2.

Stk. 2. Mål- og indholdsbeskrivelsen skal inden for rammerne af folkeskolens formål angive mål for samspillet mellem skolefritidsordningens pædagogiske aktiviteter, skolens undervisning og samarbejdet mellem skole og hjem. Beskrivelsen skal endvidere angive den overordnede ramme for de pædagogiske aktiviteter og det samarbejde med forældrene, der foregår i skolefritidsordningen.

Stk. 3. Det skal blandt andet fremgå af mål- og indholdsbeskrivelsen, i hvilket omfang og i givet fald på hvilken måde skolefritidsordningen

1) tilbyder lektiestøtte,

2) gør en målrettet indsats i forhold til støtte eller udfordringer til børn med særlige behov, forudsætninger m.v. og

3) inddrager krop, bevægelse og sundhed i hverdagen, herunder i hvilket omfang det sker i samarbejde med idrætsforeninger eller lignende.

Stk. 4. Mål- og indholdsbeskrivelsen skal indeholde overvejelser om balancen mellem voksenorganiserede og børnenes selvvalgte aktiviteter med henblik på at sikre børnenes medindflydelse på, hvad de skal foretage sig i skolefritidsordningen.

Stk. 5. Mål- og indholdsbeskrivelsen skal angive, hvordan sammenhængen sikres ved overgang fra dagtilbud til skolefritidsordning, herunder ved videregivelse af oplysninger om børnene. Beskrivelsen skal i de tilfælde, hvor børnene starter i skolefritidsordningen på et tidligere tidspunkt end i forbindelse med skoleårets start i børnehaveklassen, angive, om og i givet fald på hvilken måde arbejdet med dagtilbuddenes pædagogiske læreplaner videreføres indtil skoleårets start.

Stk. 6. Hvis mål- og indholdsbeskrivelsen omfatter udvidede skolefritidsordninger, skal mål- og indholdsbeskrivelsen angive, på hvilken måde skolefritidsordningen varetager de yngre børns særlige behov.

§ 5. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at mål- og indholdsbeskrivelsen kan indeholde andre temaer.

§ 6. Mål- og indholdsbeskrivelsen skal angive tidspunktet for, hvornår beskrivelsen senest skal tages op til revision.

§ 7. Kommunalbestyrelsen kan inden for rammerne af folkeskoleloven og denne bekendtgørelse fastsætte en samlet mål- og indholdsbeskrivelse for flere eller alle skolefritidsordninger i kommunen eller en særskilt beskrivelse for hver enkelt skolefritidsordning. Kommunalbestyrelsen skal indhente udtalelse fra skolebestyrelsen og andre relevante parter ved den eller de berørte skoler.

Stk. 2. Fastsættelse af en særskilt mål- og indholdsbeskrivelse for en skolefritidsordning kan helt eller delvis delegeres til den pågældende skolebestyrelse, jf. folkeskolelovens § 40, stk. 5. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte nærmere retningslinjer for skolebestyrelsens varetagelse af opgaven, herunder krav om efterfølgende godkendelse af kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsens beslutning om delegation, herunder om eventuelle retningslinjer for varetagelse af opgaven, skal optages i vedtægten for styrelsen af kommunens skolevæsen, jf. folkeskolelovens § 41, stk. 2.

Stk. 3. Inden for rammerne af mål- og indholdsbeskrivelsen udfyldes det lokale råderum for den enkelte skolefritidsordning gennem skolebestyrelsens principper, ledelsens og medarbejdernes beslutninger samt i samarbejde med forældrene i det daglige pædagogiske arbejde.

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

§ 8. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 2009.

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Inspirationsmateriale til undervisning

BILAG 2:

Bekendtgørelse af lov om folkeskolen

Herved bekendtgøres lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 1049 af 28. august 2007, med de ændringer, der følger af § 4 i lov nr. 208 af 31. marts 2008, lov nr. 369 af 26. maj 2008, § 135 i lov nr. 1336 af 19. december 2008, lov nr. 50 af 28. januar 2009, lov nr. 353 af 6. maj 2009, § 1 i lov nr. 354 af 6. maj 2009, lov nr. 534 af 12. juni 2009 og lov nr. 535 af 12. juni 2009. Den bekendtgjorte tekst gælder fuldt ud fra den 1. august 2009.

Kapitel 1

Folkeskolens formål

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

§ 2. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for folkeskolen, jf. dog § 20, stk. 3, § 44 og § 45, stk. 2, 2. pkt. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at alle børn i kommunen sikres ret til vederlagsfri undervisning i folkeskolen.

Stk. 2. Den enkelte skoles leder har inden for rammerne af lovgivningen og kommunalbestyrelsens og skolebestyrelsens beslutninger ansvaret for undervisningens kvalitet i henhold til folkeskolens formål, jf. § 1, og fastlægger undervisningens organisering og tilrettelæggelse.

Stk. 3. Elever og forældre samarbejder med skolen om at leve op til folkeskolens formål.